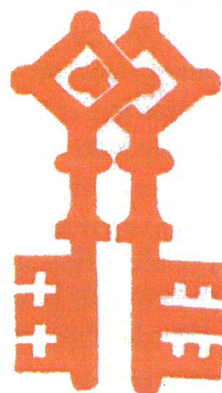
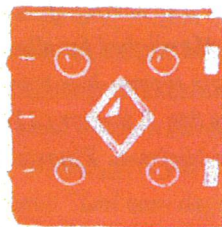

RE-FORMATIO

ÅRGANG 57

ISSN 0900-8519

2/2015

På forsiden: Sankt Knud Hertug

Ved René Yde

Martyr. Knud Hertug (Lavard) blev født omkring 1096 som søn af Kong Erik Eje-god. Han var opkaldt efter sin farbror, Sankt Knud Konge. Han blev hertug af Sønderjylland i 1115. Hans indsats står for retssikkerhed og retfærdighed for alle, uanset stand: "Han spredte fjenderne, dræbte røverne og hængte tyvene, han befri-edede kort sagt sit fædreland for al undertrykkelse". Han dræbtes den 7. januar i 1131 i skoven ved Haraldsted nær Ringsted af tronfølgeren Magnus Nielssøn. Ringsteds og hele Sjællands skytshelgen.

Lovet være du Herre Jesus Kristus, som gjorde den hellige Knud til Sjæl-lands skytshelgen. Han var en retsindig hersker, men også en kærlig og from fyrste. Han arbejdede for hedningernes omvendelse og sørgede for en værdig gudstjeneste, men ved frommesetid på dagen efter julefestens ophør blev han uretfærdigt dræbt i Haraldsted skov.

O hellige Knud, retfærdige hertug, fremmer og beskytter af kirken, forsva-rer mod hedningerne og martyr for retfærdigheden, bed for os til Kristus, vor Gud, at Danmark må velsignes med strømme af nåde og vore sjæle må frelses fra onskaben.

Han skifted ret ved Sliens bred, / For slægtskab, gunst og gave blind; / Han var i ledning som i fred / En hersker efter Herrens sind.

Med Danmarks gyldne kongekrans / Var smykt hans fader og hans søn; / Den bedste krone blev dog hans, / Guds kårne helgens himmelløn.

Thi fryd dig, Danmark, at hos Gud / Du har en stor og mægtig tolk, / at hisset hellig Hertug Knud / End beder kærligt for sit folk.

Gud, efter din vilje fejrer vi på denne dag festen for den hellige martyr Knud Hertug, vi beder dig: Bønhør os, dine tjenere, og lad ham, hvis fest vi i dag fejrer, komme os til hjælp med sine forbønner, ved Jesus Kristus, vor Herre. Amen.

Formandstale i FKF 2015

Af René Yde

Engang i 590'erne var der lynchstemning i Rom. De romerske borgere var rasende over noget, som paven havde gjort. Paven dengang var Gregor den Store, som var en helgen og den sidste af de fire latinske kirkefædre. Både den vestlige kirkesang og den vestlige liturgi har sit navn efter ham. Så det var altså ikke en hr. hvem-som-helst befolkningen i Rom var vrede på. Det han havde gjort var at lave en ændring i nadverbønnen. Han havde tilføjet ordene: "Lad vore dage henrinde i din fred og byd os at blive befriede for den evige fordømmelse og regnet med i dine udvalgte skare." Umiddelbart skulle man jo ikke mene, at dette var noget at hidse sig op over. Disse ord, som vi stadig bruger ved vore messer som en del af kirkebønnen, er jo smukke og rettro-ende og udtrykker på ingen måde noget kættersk eller afvigende fra den rette lære eller den rette gudstjeneste. Hvorfor var romerne dog så vrede? Fordi de elskede gudstjenesten, traditionen og den rette tro, som bringer os til Himlen. De var – vil jeg mene – legitimt bange for ændringer i traditio-nen – i overleveringen fra fædrene. Det er måske nok at gå til desperate yderligheder at slå paven ihjel (og så vidt kom det da heller ikke), men det viser alligevel noget af den rette indstilling. Det viser en kærlighed til tradi-tionen – til det overleverede – og det viser en legitim frygt for ændringer, der måske kan gøre frelsen usikker. Frelsen er det vigtigste i livet og derfor er der grund til bekymring, når der indføres nye ting. Vi må elske traditio-nen, gudstjenesten og den rette lære og vi må værne den og beskytte den og fastholde den ren og ubrudt. Ændringer i gudstjenesten og dens bønner kan vel ske, når det sker i forlængelse af traditionen og den rette og almin-delige kristne tro OG når dette ydermere er absolut nødvendigt for sjælens åndelige velfærd, men der kan og må ikke ændres i selve troen, for det er troen, der frelser og bringer os til Himlen. Man skal fastholde den hele og fulde og uforandrede tro. Man må være en katolik, der fastholder den ka-tolske tro. Det er dette, der ligger i ordet "katolsk." Det betyder "i overens-stemmelse med helheden." Troen skal være hel og uforandret.

Med ordet "katolsk" udtrykkes det samme, som apostlen Judas Thadæus skriver i sit brev: "I elskede! da det lå mig alvorligt på Sinde at skrive til eder om vor fælles Frelse, fandt jeg det nødvendigt at skrive til eder med Formaning om at stride for den Tro, som een Gang er bleven overgivet de hellige."

Troens indhold er bundet til vor Herre Jesus og alt, hvad han sagde og gjorde, mens han var her på jorden. Den er historisk og derfor uforanderlig. Troen er ikke en række evige principper, som vi kan ændre på, når det passer os. (Det lyder som en selvmodsigelse, men det er faktisk det modernisterne gør.) Jesus sagde det, han sagde, og han gjorde det, han gjorde, og det kan der ikke pilles ved. Troen er et historisk faktum, som er lukket med den sidste apostels død omkring år 105. Man kan kun forholde sig til troen på én af to måder. Man kan fastholde den, således som den er, eller man kan afvise den, således som den er. Man kan ikke ændre på den og hvis man prøver, så har man allerede afvist den. Dette er problemet i dag, hvor præster og biskopper, teologer og lægfolk opfører sig som om de var traditionens herrer og mestre – som om de bestemte, hvad kristendommen er for noget. Troen er noget absolut objektivt, som er uafhængig af mig. Vi må have den katolske, den fulde og rette tro, i vores hjerter og sind, hvis vi vil frelses. Det er som der står i den athanasianske trosbekendelse: "For enhver, der vil frelses, er det frem for alt nødvendigt at fastholde den katolske tro. Enhver som ikke bevarer den hel og udelt, vil uden tvivl gå fortabt."

Her må jeg lige gøre én ting lysende klart. Ordet "katolsk" er ikke ensbetydende med "romersk-katolsk." Vi er ikke underlagt paven og derfor ser jeg ingen grund til at lade ham definere, hvad det vil sige at være katolsk. Jeg er medlem af den danske kirke og jeg regner mig selv for katolik og hvis nogen spørger: "Hvorfor konverterer du så ikke til den katolske kirke?" så vil jeg svare: "Det behøver jeg ikke. Jeg er allerede medlem af en katolsk kirke, nemlig den danske. Jeg er dansk-katolsk og det er alt, hvad jeg ønsker at være." Den danske kirke er katolsk, den er en almindelige kirke og ikke kættersk. Den er et perfekt samfund, der meddeler de troende alle muligheder og redskab og midler til evig frelse.

Den danske kirke er grundlagt af den hellige Ansgar, Danmarks oplyser og apostel. Den hviler på apostlenes og profeternes grundvold med Jesus Kristus selv som hovedhjørnesten. Den danske kirke er stadfæstet med blodet fra mindst 2 martyrer, nemlig den hellige Knud Hertug og den hellige Knud Konge, som vi skal ære ved messen i morgen, fordi han er Danmarks skytshelgen. Den danske kirke er en provins i den verdensvide katolske kirke. Det der skete i 1536 anser jeg ikke for at have ændret væsentligt på det faktum. Det at være evangelisk og det at være katolsk er ikke modsætninger. Husk hvad der står i vor kirkes evangeliske bekendelse fra rigsdagen i Augsburg: "Dette er grundessensen af vores lære. Som man kan se, indeholder den intet, der ikke stemmer overens med Skriften eller den katolske kirke eller den romerske kirke..." Vi er katolikker i en katolsk kirke og vi fastholder vor evangeliske arv med glæde, fordi de to ting ikke er modsætninger. At være katolsk vil sige at fastholde den tro, som er og har været den almindelige for alle kristne igennem tyve århundreder.

Problemerne i vor kirke i dag er legio, men de kommer alle sammen tilbage til biskoppers og præsters svigt ved ikke at forkynde den rene og rette og fulde og hele katolske tro, som én gang er overgivet de hellige – biskopper og præster, som er forrædere mod Kristus og Kirken – biskopper og præster, som ikke følger deres høje hverv. En forkynder, en evangelist, en teolog, en præst og specielt en biskop må og skal forkynde og lære i overensstemmelse med den tro, som har været troet af alle kristne, alle steder til alle tider. For at vi kan fastholde denne almindelige, katolske tro og blive frelst, så må vi kende den og for at vi kan kende den, så må den forkyndes og læres ret. En biskop skal vogte og bevare den katolske tro i sit stift. Det - og kun det - er hans arbejde og kald. En biskop er traditionens tjener og ikke dens mester. Det er hans opgave at vogte traditionen og overgive den hel og uforandret til sin efterfølger. Han kan ikke trække fra eller tilføje. Han skal ikke finde på nye ting. Han skal ikke ændre på troen. Angreb udefra fra den moderne anti-kultur kunne kirken klare, hvis den fastholdt troen, men når Kristi fjender sider på bispestolene og står på prædikesolene, så er den gal. Alt slags råddenskab og fordærv går i svang i vor kirke. Fornægtelse af alle trossandheder hører til dagens uorden.

Præster kan frit benægte Jesu opstandelse uden at blive fyret på gråt papir, mens rettroende kandidater til præsteembedet systematisk frasorteres af biskopperne, fordi disse kandidater er rettroende. Hvem tror mere for alvor på trosbekendelsens ord og indhold? Hvem tror på en skabende Gud? Hvem tror på Trefoldigheden? Hvem tror på, at Guds Søn blev menneske og blev født af en jomfru? Hvem tror på genfødslen i dåben? Hvem tror på Kristi virkelige og substantielle nærvær i nadverelementernes brød og vin? Hvilken trossætning er ikke kastet i støvet og trampet på af vore præster og biskopper? Og hvilken synd hyldes ikke som noget godt og smukt og gudvelbehageligt? Hvilken del af den etiske og moralske lære fra bibel og bekendelse prædikes i dag helt og fuldt? Utroskab "velsignes" rask væk af præsterne, når folk bliver gift på ny for kirkens alter, mens deres første ægtefælle stadig lever.

Sodomi er ikke bare lovligt, men det er borgerligt anerkendt og kaldes endog for "ægteskab" og - hvad er endog mere alvorligt - kirken har lagt sig på ryggen og ind ad en kant accepteret dette og indført en ritual til indgåelse af en sådan naturstridig og syndig forening. Det svarer nøjagtig til, da de gamle israelitter indførte et ritual til afgudsdyrkelse i selve templet. Hvorfor er dette med sodomi så stort et problem? Fordi det er en af de fire synder, som ifølge bibelen råber til Himlen om hævn ... og når jeg taler om hævn, så mener jeg krig, sygdom, tørke, hungersnød, ild og svovl, jordskælv og vulkaner, meteorregn og oversvømmelse. Gud vil ikke blive ved med at finde sig i det. Intet land, intet folk, ingen kultur og ingen kirke gør oprør mod Guds vilje, givet i naturen og stadfæstet i åbenbaringen, og overlever. Men nu skal det siges, at sodomi kun er en del af problemet. Det er kun én af de fire synder, der råber til Himlen om hævn. En anden er drab på uskyldige. Hvor højt tror i blodet fra 1400 små, uskyldige børn om året råber til Himlen? Jeg tror, at vi står over for en stor guddommelig straf, som verden aldrig har kendt magen til. Jeg er bange! Hvad venter på os i fremtiden? Måtte vi alle holde fast i den katolske tro og leve i nådens stand! Nu må vi dog huske, at når Gud straffer, så er det altid, fordi han elsker os mennesker. Han er en far, der udøver sin revselsesret, fordi han ved, at hans børn må opdrages.

Når Gud straffer, så er det altid fordi han på den måde kan føre flere folk til omvendelse og tro og frelse, end han ellers ville kunne. Målet for Guds tugtelse, er altid at sjælene må frelses.

Vi bevæger os mod et samfund, som lever mere og mere i strid ikke bare mod Guds åbenbarede vilje i Bibelen, men mod selve de af Gud skabte naturlove, som vel at mærke også er guddommelige. Vi gør oprør mod selve virkeligheden. Vi vil bestemme selv. For nu at citere et engelsk digt:

"To think that two and two are four
And neither five nor three?
The heart of man has long been sore
With two and two just being four."

Vi vil bestemme over selve den virkelighed, at 2 og 2 er 4. Hvis vi ønsker at 2 og 2 skal være 5, så er de 5 uanset, hvad Gud og virkeligheden og den objektive sandhed lærer os. Vi siger til Gud, virkeligheden herre og skaber: "Behag at træde til side. Vi bryder os ikke om den virkelighed, du har skabt. Nu skal vi indrette virkeligheden og naturen sådan som det passer os. Så kan du lære, hvordan det skal gøres. Vi kan gøre det meget bedre selv." Vi nægter i dag, at anerkende den virkelighed, som Gud har skabt. Vi vil selve være guder og bestemme over virkeligheden. Hvis jeg ikke bryder mig om det køn, som Gud har skabt mig med, så får jeg da det bare lige ordnet og skifter køn - enten med en operation eller juridisk. Hvis jeg ikke bryder mig om den ægtefælle jeg har, så går jeg da bare på nettet med mit NemID og lader mig skille ved at klikke med musen. Vi vil lege guder og selv bestemme over virkeligheden og hvis den ikke passer os, så laver vi den om. Dette er synd og det er en stor synd, som Gud ikke vil blive ved med at finde sig i. Måtte Herren forbarme sig over os, syndere.

I alt dette skal vi huske, at vi selv er syndere, der har brug for Guds miskundhed og nåde. Vi skal huske, at synd og det, der adskiller os fra Gud, ikke bare er noget de andre gør. Djævelen har bukkefoden i døren til vore hjerter. Jeg er en synder og du er det. Det er jo netop derfor vi har brug for Gud og den rette katolske tro.

Vi har brug for nåden og retfærdigheden og kærligheden fra Gud. Vi skal ikke på nogen måde pege fingre af de andre, af synderne. Du og jeg er syndige mennesker med giften fra Adam i blodet. Det er derfor vi har brug for Jesu blod og kirkens lære. Vi har brug for nyt gift-frit blod. Det er derfor vi skal fejre messen og modtage Jesu legeme og blod. Det er derfor vi søger til kirken, fordi vi har brug for Jesus. Det er derfor vi fastholder den rette gudstjeneste og den rette lære. Det er derfor vi fastholder den katolske tro, for kun i den kan vi blive frelst. Vi må igen og igen fornyes ved Kristi offer, som ihukommes for Faderen, når vi fejre messen. Vi må høre budskabet om, at Jesus, der er Gud i kødet og blev født af en jomfru, har betalte for vore synder, har bundet Djævelen og nedtrampet Helvede, er opstået fra de døde, opfaret til Himmels og skal komme for at dømme verden. Og vi har brug for Guds vejledning i at leve. Derfor må vi fastholde Guds etiske vejledning til det gode liv – også fordi dette er en vejledning i virkeligheden. Vi falder og svigter og synder, ja, men vi må på ny og på ny atter søge tilgivelsen hos Gud, for han ønsker at vi skal frelses og have livsfællesskab med ham. Han elsker os og ønsker at vi bliver frelste, meget mere end vi selv gør. Vi har brug for ham og derfor kæmper vi mod synden i vore egen liv og vi kæmper mod forfaldet i vor kirke. Vi ønsker at hele det kristne folk på ny skal høre den rette lære forkyndt fra landets prædikestole, så det kan høres til tro og til efterfølgelse. Vi har brug for den katolske tro, hel og fuldstændig, således som den er overleveret fra fædrene. Derfor skal vi være sandt katolske – vi skal være almindelige kristne og ikke af en særlig slags. Vi ønsker ikke at ændre på troen. Vi ønsker ikke at være kættere. Vi ønsker ikke at der skal tilføjes nye ting til, fordi det vil gøre troen uden virkning og forhindre sjælenes frelse.

Nu kunne man stille det provokerende spørgsmål: Mon alt dette med opløsningen af troen i virkeligheden er Luthers og reformationens skyld? Ligger kimen til dette med selv at bestemme over troen og virkeligheden i selve reformationens anliggende? Var reformationen en stor misforståelse? Bør vi alle hurtigst muligt konvertere til den romerske kirke? Nej, for alle disse problemer er lige så store på den anden side af Tiberen. Skal vi ikke kaste os i floden og svømme over på den anden side?

Nej, for vandet i Tiberen er forurenede og der er et skilt med "Badning forbudt." Modernismen og humanismen har inficeret og gennemtrængt den romerske kirke fra top til bund. Det er ikke den katolske tro, der forkyndes fra størstedelen af de romerske prædikestole. Læren forties af biskopper og præster. Og hvad det moralske liv angår, så hører jeg, at nogle romerske præster lever mere eller mindre åbenlyst med deres sodomitiske elskere uden at biskopperne griber ind og romerkirkens biskopper og øvrige hierarki er mere optaget af verdslig politik end i at fejre gudstjenesten og forkynde kirkens rette lære og den kristne moral. Flertallet af de romerske biskopper er nøjagtigt lige så vranglærende som de danske. Derfor kan det ikke nytte noget at konvertere. Den modbydelige lille humanistiske nisse flytter med. Hvad så med pave Frans? Han er da så populær og ydmyg og beskeden? Ja måske, men han er ikke meget bevendt som pave, hvis man ønsker rettroenhed og katolsk lære. Ud fra hvad Frans siger, så kan han ikke ligefrem kaldes "katolsk." Han er modernist og liberal og har – så vidt jeg kan bedømme – ikke meget at gøre med den katolske tro. Et af de spørgsmål, som vi højirkelige ofte møder fra mennesker, uanset om det bliver formuleret eller bare ligger i luften, er: "Hvorfor skal I absolut være mere katolske end paven." Mit svar er: "Selvfølgelig skal vi være mere katolske end paven. Man kan ikke være katolsk nok." Og specielt med hensyn til pave Frans er vi virkelig nødt til at være mere katolske end paven.

Nogle vil måske sige: "Er du ikke lidt hård mod pave Frans. Kunne du måske gøre det bedre?" Tja, nu er der jo nogle traditionelle katolikker, som vil anse mig for en forfærdelig modernistisk, protestantisk og kættersk vranglære, men jeg mener i al ubeskyddethed, at jeg er mere katolsk i hovedet end pave Frans. Nu er det jo mere end usandsynligt, at jeg skulle blive valgt til pave, men jeg er en person, der kan lide at være på forkant med udviklingen og forberedt på alle eventualiteter, så jeg har da valgt mig en pave-navn. Jeg vil være pave Leo XIV. Nå spøg til side.... I virkeligheden, når man tager min syndige natur i betragtning, så skulle jeg måske snare være pave Alexander IX.

Jeg har talt ret med om den katolsk tro i dag. Hvor kommer det evangeliske og det lutherske ind i alt dette. Det er blandt andet det, som vi har for os ved dette landskonvent og jeg vil ikke komme så meget ind på det her i slutningen af min formandstale. Jeg vil bare beskrive mit eget personlige forhold til alt dette med det højkirkelige og det katolske og det evangeliske og det lutherske. Det vil jeg gøre gennem en lille historie, som jeg har digtet med inspiration fra noget, som Kaj Munk engang skrev:

"Når jeg dør og ved Guds nåde kommer til Himlen, så vil jeg møde tre mennesker: Den første vil være Børge Barsøe, der var højkirkelig præst i Virring og en af den danske højkirkeligheds pionerer. Den anden vil være Marcel Lefebvre, der var en beton-traditionalistisk romersk-katolsk ærkebispe. Og den tredje vil være Martin Luther. Børge Barsøe vil trykke mig i hånden og ønske mig hjerteligt velkommen. Marcel Lefebvre vil smile fromt til mig og i sit stille sind undre sig over, hvordan jeg er kommet derop. Og Martin Luther – ja, han vil skule ondt til mig, hvorefter han vil grine højt og byde mig på en øl på det nærmeste værtshus."

Fra messe til messe. Messen som pulsslaget

Av pastor TERJE TØNNESSEN

Hva gjør det med oss at vi feirer og går til messe? Gjør vi det for å tilfredsstille noen kulturelle, sosiale, psykologiske behov? Kommer jeg nærmere Jesus? Meg selv? Kommer vi nærmere hverandre? Blir Kristus forkynt, tatt imot, bekjent, tilbedt av flere og flere der vi bor, ved at vi går til messe? Har liturgien den virkning at livet vårt blir et lovoffer, takkoffer, et liv der Kristus er synlig, hørbar, legger andre merke til den åndelige rikdom vi får i Evangeliet og sakramentene? Lever vi et nådens, frelsens, forsoningens, tilgivelsens liv når vi har vært til messe – eller starter kranglene, smålighetene, konfliktene allerede ved kirkekaffen?

MESSEN ER IKKE EN MEKANISK RITUS PÅ AUTOPILOT

Messen er ikke en maskinell kultus der den fastlåste formalismen styrer. Vi må være på vakt mot en rigid tradisjonalisme, fundamentalistisk konservatisme, antikvarianisme, en mekanisk reproduksjon, en rekonstruksjonisme, som ofte er en idyllisering av fortiden, der ulike liturgier blir fossiler resirkulert i en arkeologiserende liturgisk praksis. Messen er ikke et antikvariat, et museum, en kult som minner om de gamle hedenske mysteriereligionene, der den detaljstyrte perfektjonismen måtte være til stede for at kulten skulle ha den ønskede åndelige virkning. Guds hus er bønnens hus. Og vi er barn. Barn er ikke perfekte, feilfrie. Vi må passe oss så vi ikke bli sekteriske, elitistiske, ekskluderende. Faren for sekterisme, den innestengte selvgodhet, gjelder alle konfesjoner – ortodokse, katolske, protestantiske. Mange samles i sine små lokaler, bygg – men liker ikke andre kristne: Ortodokse som ikke liker katolikker, katolikker som ikke liker ortodokse, protestanter som ikke liker ortodokse, katolikker som ikke liker protestanter, – men til gudstjeneste, messe, møte skal de hver søndag – men gjør ingenting for å minske og reparere splittelsen mellom kristne. Man kan bli en liten sekt som havner i skisma, splittelse. Narsissistisk personlighetsforstyrrelse er en alvorlig diagnose i psykologien og psykiatrien, kanskje er narsissistisk personlighetsforstyrrelse også utbredt i ekklesiologien (læren om kirken)? Vi må passe oss for konfesjonell og liturgisk arroganse slik at vi havner i smålig selvopptatthet.

DET YTRE – DET INDRE

Jødene i GT i den gamle pakt var flinke seremonimestre, men ofte dårlige praktikere, de var ifølge flere profeter dyktige kultutøvere, men svake troende. Gud sier: "Kom ikke med gagnløse gaver - jeg tåler ikke ondskap og høytid sammen, hvor mye dere enn ber, hører jeg dere ikke" (Jesaja 1, 14 – se også Jeremia 6, 20, Hosea 8, 13, Amos 5, 21ff)). "Herren sa: Fordi dette folket holder seg nær til meg med munnen og ærer meg med leppene, mens hjertet er langt borte fra meg og fordi den frykt de har for meg er tillærte menneskebud" (Jeremia 29, 13ff). Gud ser tvers gjennom alle ytre liturgier,

seremonier, kroppsbevegelser, gester, skruder. I Korint samlet de kristne seg på en slik måte at det ble splittelse, skisma i Kristi menighet (1. Kor 11, 17ff), de feiret en dysfunksjonell messe, de hadde et skismatisk fellesskap, levde i en brutt enhet. Er det det velutdannede borgerskap med overklassens sosiale koder som skal bestemme oppførselen, spiritualiteten i Kristi menighet? Kommer de ulike nådegaver til rett i messene våre? Er det f.eks nulltoleranse for tungetale, bønn om helbredelse? Er disse og andre nådegaver ganske enkelt sensurert, korrigert, fjernet fra liturgiene? Hvis det er den vestlige intellektuelle eliten som avgjør hva som er korrekt seremoniell og spiritualitet, hva da med de fattige, undertrykte, analfabeter og deres åndelige behov?

ORTODOKS, KATOLSK, PROTESTANTISK

Messen som pulsslaget. Hvilken messe snakker vi om? I en normalmesse i katolsk sammenheng får folket bare brødet, Kristi legeme – ikke vinen, blodet, selv etter at det er fullt mulig og tillatt å dele ut både brød og vin, brukes det lite. Hvorfor skal ikke menigheten få Kristi blod i hver messe? Er en moderne katolsk messe dermed defekt, ufullstendig? Mange katolske messer er også veldig knappe, kjappe, raske, alt er rigid fastlagt, her er det ingen plass for improvisasjoner, overraskelser, alt er forutsigbart, prekenen er kort, menigheten synger lite, en høytidelig messe kan være over på 45 minutter. Hvorfor så hurtig? Spesielt TV-overførte katolske messer varer veldig kort. I ortodokse liturgier får man Kristi legeme og blod med en skje som alle bruker, noe som kan gi inntrykk av at kommunikantene må mates som små babyer, i tillegg kommer de rent hygieniske aspekter ved en slik praksis. Ortodokse liturgier er for øvrig stappfulle av gjentakelser, repetisjoner, de er etter mitt syn altfor ordrike og man kan spørre seg om ikke det ville være mer relevant og nødvendig å be for levende mennesker – både kristne og ikke-kristne - enn å be om igjen og om igjen for avdøde patriarker, erkebiskoper og kirkelærere? I protestantismen er det et mangfold av gudstjenesteliturgier, mange er også sakramentløse, og der nattverden feires og deles ut på mangfoldige måter. Hva er rett? Hva er en rett messe? Ortodoks? Katolsk? Protestantisk?

GÅ INN – GÅ UT!

I urkirken i Jerusalem var det et levende og dynamisk evangelisk, sakramentalt, sosialt, økonomisk, emosjonelt fellesskap mellom de som fulgte Kristus (Ap. Gj. 2 og 4). I menigheten var det under, tegn, helbredelser, det var en frimodig Kristusforkynnelse. I vår interreligiøse, interdialogiske, religionstolerante tid må vi forkynne Kristus som verdens eneste Frelser, vi må ikke utydeliggjøre, relativisere frelsen og Kristi frelsesmessige eksklusivitet. Går vi for mye inn (i bygg) og for lite ut (blant menneskene)? Er det mer komfortabelt og behagelig for oss å gå inn å feire messe og be tidebønn enn å gå ut å forkynne Evangeliet? I Jerusalem hadde de praktisk fellesskap, kommunion, communio, kommunikasjon: "Alle som var blitt troende, holdt sammen og hadde alt felles" (Ap. Gj. 2, 44ff). Hvordan uttrykker vi vårt fellesskap i en tid med mye ensomhet og sosial isolasjon? Hvor alvorlig tar vi Jesu oppfordring: "Nei, når du skal holde selskap, så innby fattige og vanføre, lamme og blinde. Da er du lykkelig, for de kan ikke gi deg noe igjen" (Luk 14, 13)? Messen må og skal ha konsekvenser. Det vi mottar, skal vi gi videre. Det vi får, skal vi dele. Troen, håpet og kjærligheten skal praktiseres, tydeliggjøres, berøre, bevege, bli synlig, merkbar, hørbar. Fra messe til messe. Messen som et nådens pulsslag får bølgene og dønningene til å vise seg for menneskene vi omgås, det blir bevegelse, dynamikk, Kristusliv, Kristusbekjennelse.

MESSEN TAR OSS INN I NÅDENS VERDEN

Vi må ikke bli så formalistiske når det gjelder liturgiske detaljer at messen bare blir bokstav – ikke Ånd. Messen skal føre til frelse, nytt liv, misjon, evangelisering, den skal skyve oss ut i en sekulær verden som akutt trenger Kristus. Kristus er hjertet i messen som slår og slår og driver det hele framover. Messen er pulsslaget, en kraftstasjon der vi får åndelig påfyll, der vi lader batteriene. Messen er et verksted for åndelig reparasjon, vi får nye deler, de gamle blir pusset opp, satt i stand så de fungerer. Messen er en næringsstasjon, et næringssenter, et misjonssenter. Messen er et trenings-senter der en får flere og sterkere muskler, ny energi, oppdatert konkurran-

seinstinkt i forhold til åndskampen vi står i. Messen er stedet for å vandre sammen, finne en mentor, sjelesørger, skriftefar, åndelig veileder, en hjelper. Blir vi sett når vi går til messe? Får vi oppmuntring, oppmerksomhet? Blir vi satt pris på, ønsket velkommen, smilt til, tatt vare på, tatt hånd om? Eller kommer vi ensom og går ensom?

RØKELSESDUFTEN UT I VERDEN

Mens vi vandrer fra messe til messe som pilgrimer, nomader, skal Kristus vinne skikkelse i oss: "Vi bærer alltid Jesu død på vår egen kropp, for at også Jesu liv skal bli synlig ved den" (2. Kor 4,10). Kroppen er et levende tempel, en katedral, et bosted for Helligånden. Merkes det av andre vi omgås at vi bærer Jesu liv og død på vår egen kropp? Hører de Kristi stemme og tale i våre ord? Ser de Kristi mildhet, godhet, kjærlighet i våre øyne? I messen bruker vi røkelse. Men vi skal selv dufte røkelse - når vi ber og når vi lever våre hverdagsliv: "Men Gud være takk, som i Kristus alltid fører oss med i sitt seierstog og gjennom oss sprer kunnskapen om Ham som en duft på hvert sted. For vi er som en Kristi vellukt for Gud, blant dem som blir frelst og blant dem som går fortapt" (2. Kor 2, 14ff). I messen åpner vi hendene, vi løfter dem: Har vi åpne hender mot naboer, kolleger, familie, asylsøkere, flyktninger, tiggere, fengslede, fattige, utstøtte? Eller - er de lukket, avvisende? Vi står og bekjenner troen på at alt synlig og usynlig i kosmos er skapt av Gud: Får det den følge at vi har praktisk kjærlighet til og dyp respekt for alt levende, til skaperverket, naturen, til de ufødte barn i mors liv, til dyr, fugl, fisk, insekter, planter, skog, hav? Vi kan knele på de riktige steder og gjøre korsets tegn fullstendig korrekt - men noe av det vi skal testes på på dommens dag er dette: "For jeg var sulten, og dere ga meg mat, jeg var tørst, og dere ga meg drikke, jeg var fremmed, og dere tok imot meg, jeg var uten klær, og dere kledde meg, jeg var syk, og dere så til meg, jeg var i fengsel, og dere besøkte meg" (Mt 25, 35ff). Hvor lenge siden er det du var på fengselsbesøk? Får messen den praktiske konsekvens at vi utfører konkrete av og til svært krevende kjærlighetsgjerninger? Viser vi empati, omsorg? Tar vi initiativ og banker på en dør, tar en telefon, gir et vennlig

smil til folk rundt oss som trenger det? Hvis du vil få gode venner, må du selv være en god venn.

MESSEN ER EN LEVENDE KILDE

Messen er en mektig strøm, en rennende elv, en sprudlende bekk, en levende kilde som skal ha sosiale, etiske, moralske konsekvenser. Nåden må ikke isoleres fra hverdagene. Vi skal være hverdagskristne, ikke bare søndagskristne. Vi må ikke havne i en konfesjonell, seremoniell selvpptatthet, en åndelig egosentrisitet, en konfesjonell isolasjon, vi må ikke bli en sektarisk elite som har alle de rette teoretiske svarene, kan alle dogmene, men mangler praksis. Vi har del i det ene brød. Vi er en kropp. Vi er i Kristus. Kristus er i oss: "Velsignelsens beger som vi velsigner, gir det oss ikke del i Kristi blod? Brødet som vi bryter, gir det oss ikke del i Kristi legeme? Fordi det er ett brød, er vi alle ett legeme. For vi har alle del i det ene brød" (1. Kor 10,16ff). Fantastisk! Utrolig stort! Men hva gjør vi med det? Hva slags praktiske utslag får det - at vi er ett i Kristus - lokalt, nasjonalt, globalt? For vi vil da ikke være en sekt som i narsissistisk selvgodhet bare er opptatt av seg selv?

KLEDD I KRISTUS - FRA MESSE TIL MESSE

I messen bruker vi praktfulle skruder, vakre klær, flotte tekstiler, celebranterne ser ut som fyrster, prinser og konger - tenk bare på prosesjonene i de store katolske messene med hundrevis av kardinaler, metropolitter, erkebiskoper og biskoper med høye mitraer (hodeplagg) og skinnende messehageler. Men de viktigste liturgiske klærne er ikke de vi bruker i messen, det er de vi til daglig er kledd i: "Alle dere som er døpt til Kristus, har kledd dere i Kristus" (Gal 3, 27). Å være kledd i Kristus er noe annet og mer enn å gå rundt med tekstiler av gull og brokade. Mens vi går fra messe til messe, hører vi: "Dere er Guds utvalgte, helliget og elsket av Ham. Kle dere derfor i inderlig medfølelse, godhet og ydmykhet" (Kol 3, 12). Merker folk vi omgås at vi er kledd i Kristi renhet, rettferdighet, hellighet? Jesu realpresens i nattverden slutter ikke når vi går ut etter messen og kirkekaffen. Den er i oss, skal ut, bli synlig, hørbar, berørbar. Nattverden kalles eukaristi,

takksigelse, takkoffer, takkesang og kommunion, communio, da blir språket og kroppsspråket viktig. Er for eksempel slik enkelte ortodokse gjør liturgisk bruk av kirkeslavisk fornuftig? Hva med latin? Språk som har lang seremoniell historie, men i dag ikke blir forstått? Er ikke det viktigste at Evangeliet blir forstått - av 10åringer, 18åringer, 40åringer? Og hva med kroppsspråket: Hvis kroppsspråket uttrykker avstand, likegyldighet, motstand, avvisning, kan vi da vente at nye mennesker kommer på våre messer? Hvis fredshilsenen eller fredskysset blir en mekanisk gest uten ekte nærhet og personlig nærvær, hva er da poenget? Jeg har vært på messer i Sør-Amerika og Europa der fredshilsenene er noe av det jeg husker best, de var autentiske, spontane, naturlige, kjærlighetsfylte, ekte, ja, i Rio de Janeiro en gang ble det så sterkt at jeg begynte å gråte.

HVERDAGSLIVET INN I MESSEN - MESSEN INN I HVERDAGSLIVET

I offertoriet bærer vi ikke bare fram brød, vin og vann - vi bærer fram alt som er oss, alt vi er og har, hus, hytte, bil, båt, familie, arbeid, depresjon, suksess, ensomhet, kroppen vi fikk, genene vår far og mor ga oss - alt bærer vi fram i offertoriet. I offertoriet sier vi: Her kommer jeg, Jesus, jeg kommer med alt jeg er og har, jeg kommer til Deg. Messen er pulsslaget som forplanter seg inn i hverdagen, messen er en levende elv av nåde, en strøm av frelse, en bekk av forsoning, en oase, en hvile, en dynamisk kilde, som strømmer inn i kropp, sjel og ånd og fornyer og forvandler, messen er pulsslaget som løfter og bærer, inspirerer, styrker, sender ut, skaper, smil, ekthet, glede, fellesskap, vennlighet. Når vi sendes ut fra en messe, er vi misjonærer, evangelister, hellige. Nattverdens dynamiske rytme er: Offertoriet, konsekrasjonen, kommunionen. Konsekrasjonen betyr at brød og vin ved Ånden og Ordet blir Kristi legeme og blod - konsekrasjonen tilsvarer helliggjørelsen i det som kalles nådens orden. Kommunionen, det at vi tar imot Kristi legeme og blod, tilsvarer unio mystica, der vi blir forent med og ett med Kristus. Messen har en kosmisk, kosmologisk, astrofysisk dimensjon: Vi bryter brødet og løfter frelsens kalk på en roterende planet i et roterende univers, som utvider seg med en enorm hastighet hele tiden, og som vi bare forstår en liten flik av. Ved Ham og med Ham og i Ham er alle

ting. Fra messe til messe. I messen synger vi. Hele vårt liv skal være en lovsang, et lovoffer til Herren. Min mor Marie Sofie sang for meg i 9 måneder før jeg ble født, hun sang da jeg lærte å gå, begynte på skolen, ble tenåringsring, hun sang den vakreste av alle universets sanger, sangen om Jesus. Messens sang forplanter seg inn i hverdagen så hele livet blir en lovsang: "Jeg er korsfestet med Kristus, jeg lever ikke lenger selv, men Kristus lever i meg" (Gal 2, 19f). Hvis Kristus lever i meg - fra messe til messe - hvem merker det, hvem berøres av det, hvem forvandles av Kristi nærvær i meg?

HVA SKJEDDE UNDER OG ETTER NATTVERDINNSTIFTELSEN I JERUSALEM?

Det er interessant å se hva som skjedde i forbindelse med at Jesus innstifter nattverden - i et lite rom i annen etasje i et privathus i Jerusalem. I følge Matteus er Jesus redd, ærlig, tydelig: "I natt kommer dere alle til å vende dere bort fra meg" (Mt 26, 31ff). Peter opponerer og kommer med den korrekte retorikk og dogmatikk, men sovner i Getsemane og fornektet senere kjennskap til Jesus. De rette ordene er på plass, men praksis er katastrofal. I følge Markus var situasjonen slik: "Da forlot alle Ham og flyktet" (Mk 14, 50). Klarere kan vel sviket ikke sies. Hva gjør vi - når det virkelig koster å bekjenne Kristus - fra messe til messe? I følge Lukas krangler og tretter apostlene først om hvem som er forræderen og dernest om hvem av dem som er størst. I over 2000 år har krangelen fortsatt: Hvem er størst, best, flinkest, frommest? Ortodokse, katolikker, lutheranere, reformerte, pinsevenner, metodister, baptister, presbyterianere har deltatt i konkurransen. Det har vært en konstant konfesjonell diskusjon, en ekklesiologisk evaluering av hverandre der man på mer eller mindre diplomatisk og empatisk vis har sagt: Vi er de ekte, opprinnelige kristne! Vi har de rette dogmene, seremoniene, liturgiene, den opprinnelige autentiske nådegaveutfoldelsen, den bibelske etikken, den eneste gyldige apostoliske suksesjonen, det eneste sanne hierarkiet med patriarker, biskoper, presbytere, diakoner. I følge Johannes vasker Jesus apostlenes føtter før Han bryter brødet og løfter frelsens kalk. Han er rystet i sitt innerste (Joh 13, 21) for en av dem skal forråde Ham. Peter kommer igjen med den korrekte, kontekstrelevante retorikk:

"Jeg vil gi livet mitt for Deg" (Joh 13, 37). Og – og det er Evangeliet – det ender der det alltid ender hos Jesus – i nåden, offeret, kjærligheten: "Et nytt bud gir jeg dere: Dere skal elske hverandre" (Joh 13, 34). "Jeg har gitt dere et forbilde: Slik jeg har gjort mot dere, skal dere også gjøre" (Joh 13, 15). Det står ingenting om at det bare skal skje seremonielt en gang om året skjærtorsdag, så vi får anta det menes hver dag i året, hele tiden. Hvor langt er vi villig til å gå, hvor dypt er vi villig til å bøye oss – for å tjene andre – for Jesu skyld? Så innstiftes ifølge Johannes den hellige eukaristi og Jesus sier: "Men den som spiser mitt legeme og drikker mitt blod, har evig liv, og jeg skal reise ham opp på den siste dag. For mitt legeme er den sanne mat og mitt blod er den sanne drikk. Den som spiser mitt legeme og drikker mitt blod, blir i meg og jeg i ham" (Joh 6, 54ff). Ubegripelige ord! Og jødene som hører dette spør helt logisk og rasjonelt: "Hvem kan høre på slikt?" (Joh 6, 60). Med dyp sorg og med den største kjærlighet stiller Jesus et spørsmål til apostlene som også er et personlig, dagsaktuelt spørsmål til oss: "Vil også dere gå bort?" (Joh 6, 67). Det treffer oss midt i hjertet, i vår tro, vårt håp, vår kjærlighet. Fra messe til messe: Vil også dere gå bort?

DU SOM TRONER OVER KJERUBENE, VIS DEG I STRÅLEGLANS

Dette skjedde under og etter nattverdinnstiftelsen i Jerusalem – svik, søvn, likegyldighet, konflikter, trette, konkurransementalitet, splittelsestendenser, store ord, fine løfter. I dag gjelder det oss. Fra messe til messe. I tro, håp og kjærlighet skal vi leve et nådens hverdagsliv i frelsens glans. I kjærlighet, hengivenhet, tilbedelse, offervillighet, ydmykhet. I bønn vandrer vi – fra messe til messe – vi er pilgrimer: "Du som troner over kjerubene, vis Deg i stråleglans" (Salme 80, 2). Vi skal leve et eukaristisk liv, et takksigelsesliv, et forsont liv, et frelst liv, et tilgitt liv – ikke fordi vi er feilfrie og perfekte og skjønner alt og har alle de riktige meningene og de korrekte seremoniene og dogmene – men fordi vi er elsket – langt langt dypere og mer enn vi aner. Når du går ut fra en messe, går du – i Kristus – ut som en helgen for å forkynne Evangeliet for en verden som mer enn noen gang trenger å se og høre og ta imot frelsen i Jesus Kristus. Ære være Faderen og

Sønner og Helligånden, som i begynnelsen så nå og alltid og i all evighet! Amen.

Dansk altergangsskik fra kirkeritualet af 1685

De som have faaet Afløsning af Guds Tiener, enten hemmelig, eller aabenbare, skal siden, naar *Communionen* angaar, komme med Andagt til HERrens Altere og sette sig ned paa Knæ omkring Alteret, saa mange, som vel kunde faa Rum uden Trængsel, Mændene paa den højre, Qvinderne paa den venstre side: De andre blive saa længe staaende ordentlig og skikkelig ved siderne af Alteret, indtil de første ere blevne betiente.

Efter læsningen af Nadverens Indstiftelsesord: Naar dette er forrettet, da tager Præsten med Ærbødighed først Disken med det velsignede Brød og begynder fra den højre Haand at uddele det runden om til dennem, som sidde paa Knæ for Alteret, saa at hand giver en hver sin Deel i Munden, og i det han giver det, siger hand til en hver i sær: Dette er Jesu sande Legeme. Derefter tager hand Kalken og uddeeler den paa samme Maade, saa at hand holder derpaa, mens de drikke deraf, og i det de drikke, siger hand til en hver i sær disse Ord: Dette er Jesu sande Blod.

Efter uddelingen til hvert hold: Efter at Uddeelsen saaledes er skeet med begge Dele, Brødet og Vinen, da vender den Præst, som har uddelet Kalken, sig til *Communicanterne* og siger saaledis: Den korsfæste og opstandne Christus JESUS, som nu har spiset og skenket eder med sit hellige Legeme og Blod, hvormed hand har fyldistgjort for alle eders Synder, hand styrke og opholde eder der ved i en sand Tro til det ævige Liv!

Saa staa de op, som have *communiceret*, og med Ærbødighed bøje deris Knæ tillige med deris Hierter, og gaa saa hver til sin Stæd igien.

Benediktinerdage på Hellig Kors Kloster fra onsdag d. 19. til mandag d. 24. august 2015: Dage med tidebønner, pilgrimsvandring, foredrag, samtaler og hyggeligt samvær. Pris: Kr. 400,- pr. pers./døgn. Nærmere oplysninger og tilmelding til Mette Ladefoged, tlf. 46 55 55 02 eller mela@km.dk

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE

Formand og redaktør af Re-formatio: René Yde, Danmarksgade 16, st. th. 9800 Hjørring. Tlf. 25 47 51 15, e-post. reneyde@gmail.com

Næstformand: Chr. Ankerstjerne Rønneberg, Sdr. Fasanvej 20, 2000 Frederiksberg. Tlf. 40449204

Kasserer: Nete Marie Hjorth Madsen, Gillesager 268, 2605 Brøndby. Tlf. 36757165

Bankforbindelse: Danske Bank, Reg.nr. 1551; kontonr. 2 08 81 42

Ved overførsel fra udlandet: SWIFT-BIC: DABADKKK, IBAN: DK25 3000 0002 0881 42

Medlemskab af Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE koster 300, - årligt. Abonnement på RE-FORMATIO koster 200, - årligt og løber indtil det opsiges skriftligt. Adresseændringer meddeles kassereren.

Læserindlæg, artikler, boganmeldelser, annoncering af arrangementer og andet til bladet modtages med glæde og tak.

Indhold:

På forsiden: Sankt Knud Hertug ved René Yde: 2

Formandstale i FKF 2015 af René Yde: 3

Fra messe til messe af Terje Tønnessen: 10

Dansk altergangsskik fra kirkeritual af 1685: 19